

Т. О. Королюк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-3610-9839

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.36

РОЛЬ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

T. Koroliuk,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the department of national economy and public administration SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman", Kyiv

THE ROLE OF MONETARY POLICY IN ENSURING NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Здійснено аналіз монетарної політики Національного банку в контексті забезпечення економічної та національної безпеки. Основна ідея полягає в тому, що від ефективності реалізації грошово-кредитної політики залежить стабільність цін та валютного курсу, інвестиційна активність та економічне зростання, що в умовах політичної нестабільності визначає готовність економіки протистояти зовнішній агресії і можливості мінімізації загроз національній безпеці України. Акцентовано увагу на тому, що роль центрального банку полягає не лише у забезпеченні стабільності, а й у стимулюванні економічного зростання, що вимагає поступового пом'якшення монетарних умов. На основі аналізу показників грошово-кредитної безпеки визначено, що основними її загрозами виступають високий рівень доларизації грошової маси, високий рівень використання готівки та вартість кредитних ресурсів, що створює тиск на обмінний курс, звужує кредитну та інвестиційну активність у країні. Формально НБУ перейшов на режим інфляційного таргетування, а фактично він має обмежений вплив на динаміку цін, що ставить під загрозу економічну та національну безпеку. Зроблено висновок, що умовах військових дій на сході країни, високого рівня відкритості та зовнішньої енергозалежності національної економіки, тиску зовнішнього боргу на обмінний курс, досягнути стабільності внутрішніх цін неможливо без підтримки валютно-курсової стабільності. Центральний банк повинен взяти зобов'язання підтримки валютного курсу у визначеному валютному коридорі задля формування позитивних суб'єктивних очікувань, стимулювання ділової активності та економічного зростання. Забезпечення ефективності політики інфляційного таргетування вимагає підвищення довіри до фінансових інститутів, зменшення рівня доларизації економіки та стимулювання розвитку інструментів фондового ринку, забезпечення конкурентного середовища, зменшення рівня відкритості економіки та підвищення якості структури експорту, подолання фіскальних розривів і забезпечення бюджетно-боргової стійкості. Забезпечення стабільності цін та валютного курсу, зменшення рівня доларизації економіки та вартості кредитних ресурсів сприятимуть підвищенню грошово-кредитної та національної безпеки.

The monetary policy of the National Bank is analyzed in the context of providing economic and national security. The main idea is that the stability of the prices and exchange rate, investment activity and economic growth depends on the effectiveness of the monetary policy implementation, which in the conditions of political instability determines the readiness of the economy to withstand external aggression and the ability to minimize

the threats to Ukraine's national security. The emphasis is placed on the fact that the role of the central bank is not only to ensure stability, but also to stimulate economic growth, which requires gradual easing of monetary conditions. On the basis of the analysis of indicators of monetary security it was determined that the main threats to monetary security are the high level of dollarization, high use of cash and the cost of credit, which exerts pressure on the exchange rate, reduce the credit and investment activity in the country. Formally, the National Bank of Ukraine moved to inflation targeting, and in fact it has a limited impact on the price dynamics, which jeopardizes economic and national security. It is concluded that it is impossible to achieve stability of domestic prices without support of exchange rate stability in conditions of military actions in the east of the country, high level of openness and external energy dependence of the national economy, external debt pressure on the exchange rate. The central bank must accept the obligation to supporting the exchange rate in a certain currency corridor in order to generate positive subjective expectations, stimulate business activity and economic growth. Ensuring the effectiveness of the inflation targeting policy requires increase confidence in financial institutions, a reduction in the dollarization of the economy, and stimulation of the development of stock market instruments, ensuring a competitive environment, reducing the level of openness of the economy and improving the quality of the export structure, overcoming fiscal gaps and ensuring fiscal sustainability. Ensuring the stability of prices and exchange rates, reducing the level of dollarization and the cost of credit resources will contribute to increased monetary and national security.

Ключові слова: монетарна політика, грошово-кредитна безпека, стабільність цін, валютний курс, національна безпека.

Key words: monetary policy, monetary security, stability of prices, exchange rate, national security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У Стратегії національної безпеки України основними цілями визначено мінімізацію загроз державному суверенітету, утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального та гуманітарного розвитку [8]. Досягнення зазначених цілей потребує зміцнення держави шляхом створення умов для суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку, якісно нової державної політики, спрямованої на захист національних інтересів. Серед напрямів державної політики національної безпеки ключовим виступає економічна безпека, що є умовою досягнення нової якості зростання. Одним із механізмів забезпечення економічної безпеки являється монетарна політика. Від ефективності її реалізації залежить стабільність цін, сукупний попит, кредитна та інвестиційна активність, економічне зростання, а отже, готовність економіки протистояти зовнішній агресії, суверенність та незалежність країни. З огляду на високий рівень доларизації економіки, високу вартість кредитних ресурсів та низьку інвестиційну активність, експансію іноземного банківського капіталу та зростання вразливості національної економіки до змін зовнішньої кон'юнктури, недостатню прозорість грошово-кредитної політики та низький рівень довіри до фінансових інститутів, зростання негативних інфляційних очікувань громадян монетарна влада демонструє свою неієздатність та не-

ефективність щодо забезпечення фінансово-економічної стабільності та мінімізації загроз національній безпеці. Накопичені диспропорції розвитку національної економіки обумовлюють обмеженість монетарного трансмісійного механізму, і як наслідок, спостерігаємо дисбаланси на грошовому, кредитному та валютному ринках. Усе вище відзначене актуалізує необхідність дослідження сучасного стану монетарної політики, ідентифікації загроз грошово-кредитній безпеці та обґрунтування заходів щодо удосконалення монетарної політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Теоретико-сутнісні та практичні аспекти грошово-кредитної та валютної політики виступають об'єктом досліджень А. Гриценка, Т. Желюк, В. Лагутіна, І. Лютого, В. Козюка, І. Малога, В. Міщенко, І. Радіонової, В. Стельмаха та багатьох інших відомих вітчизняних науковців. Серед зарубіжних дослідників варто виокремити праці Р. Брейлі, Є. Брігхема, Р. Габбарда, Г. Манківа, Ф. Мишкіна, М. Фрідмена. Відзначаючи вагомий здобуток зазначених вчених у дослідженні проблем формування та реалізації монетарної політики, впливу грошово-кредитних інструментів на параметри економічного розвитку, подальших розробок потребують питання обґрунтування шляхів підвищення ефективності монетар-

Таблиця 1. Динаміка окремих показників грошово-кредитної політики НБУ протягом 2010—2018 рр.

Показник	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Облікова ставка, %	7,75	7,75	7,5	6,5	14,0	22,0	14,0	14,5	18,0
Середньозважена ставка за всіма інструментами рефінансування НБУ, %	11,62	12,39	8,13	7,15	15,57	25,22	17,36	15,92	19,22
Емісія депозитних сертифікатів, млн грн	9441	5529	334	3126	19609	89845	68167	65491	-
Рефінансування банків Нацбанком (у т.ч. угоди прямого репо), млн грн	748	28549	88789	65047	165347	63662	18131	33544	84694
Валютні інтервенції НБУ, млн дол США:									
- продаж	-	13657,4	11864,5	4260,5	10146,1	2204,2	430,0	776,0	1767,8
- купівля	-	9918,4	4365,5	1114,9	980,9	2046,7	870,6	2220,8	3167,2
- сальдо	5649,4	3739,0	7499,0	3145,6	9165,2	157,5	-440,6	-1444,8	-1399,4

Джерело: складено автором за даними [7].

ної політики, зважаючи на необхідність підвищення національної безпеки в умовах військових дій на сході країни.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є здійснення аналізу монетарної політики України, визначення проблеми та обґрунтування заходів щодо підвищення її ефективності в частині забезпечення економічної та національної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Особливе чільне місце у будь-якій країні світу відводиться монетарній політиці у забезпеченні розвитку економіки. Залежно від фази економічного циклу та специфіки застосування інструментів виокремлюють два її типи: рестрикційну та експансіоністську. В умовах перегріву економіки та необхідності стабілізації цін, покращення стану платіжного балансу застосовуються рестрикційні заходи, зокрема відбувається підвищення процентних ставок задля зменшення кредитування та сповільнення ділової активності. І навпаки, в умовах економічного спаду відбувається зниження процентних ставок з метою стимулювання кредитної й інвестиційної активності, економічного зростання та зменшення безробіття.

У Стратегії НБУ визначено, що основними цілями діяльності є низька та стабільна інфляція, ефективна банківська система, відновлення кредитування і валюта на лібералізація, ефективне регулювання фінансового сектору, вільний рух капіталу, фінансова інклюзія, сучасний, відкритий та незалежний центральний банк [9]. Таким чином, політика Нацбанку спрямована на забезпечення цінової та фінансової стабільності, і як результат — макроекономічної. Проте роль центрального банку полягає не лише у забезпеченні стабільності, а й у стимулюванні економічного зростання.

Встановлення нормативів обов'язкового резервування, процентна політика, рефінансування, депозитні операції, валютні інтервенції, операції з цінними паперами складають основу механізму впливу центрального банку на пропозицію грошей, активність банків та розвиток національної економіки. Для досягнення цінової стабільності Нацбанк з 2016 р. використовує режим інфляційного таргетування. На основі оцінки внутрішніх і зовнішніх тенденцій розвитку центральний банк задає цільовий орієнтир інфляції і повністю відповідає за цінову стабільність в країні. Однак йому не вдалося досягнути цільових показників інфляції, що пов'язано із воєнними діями на сході країни, підвищенням заробітної плати і тарифів на житлово-комунальні послуги, інфляційними очікуваннями громадян на фоні постійних спекуляцій навколо переговорів із МВФ, нестабільністю ва-

лютного курсу, що розкручує девальваційно-інфляційну спіраль.

У 2014 р. інфляція склала 24,9%, у 2015 р. — 43,3% [7] в умовах скорочення обсягу ВВП у 2014 р. на 6,5% і зростання безробіття до 9,3%; у 2015 р. обсяг ВВП скоротився на 9,8% [6], що є ознаками стагфляції. Все це відбувається на фоні зниження рівня монетизації економіки, що відображає попит на реальні гроші, демонструє довіру суспільства до національної валюти та монетарної політики. Протягом 2014—2018 рр. динаміка даного показника демонструвала зниження і в 2018 р. він склав 35,8% у той час, як у розвинутих країнах він понад 60%. Девальвація гривні, зростання загального рівня цін, тарифів негативно вплинули на сукупний попит і призвели до додаткового скорочення ВВП у 2014—2015 рр. У 2017 р. прогностичний показник індексу споживчих цін склав 8,0%, фактичний — 13,7%, у 2018 р. 6,0% та 9,8% відповідно [7]. Значні розбіжності між прогностичними та фактичними значеннями інфляції свідчать про неспроможність Національного банку контролювати рівень цін, що ставить під загрозу економічну та національну безпеку.

З огляду на динаміку облікової ставки та середньозваженої за інструментами рефінансування (табл. 1), монетарну політику можна охарактеризувати як жорстку, що дала свої результати у вигляді зменшення рівня інфляції у 2018 р. з 13,7 до 9,8% та зниження волатильності обмінного курсу. З іншого боку, ми спостерігаємо зменшення динаміки обсягу емісії депозитних сертифікатів та збільшення рефінансування банків.

Політична та економічна нестабільність негативно вплинули на банківську діяльність. У 2014—2015 рр. реальна відсоткова ставка за кредитами взагалі була від'ємною, що визначило збитковість банківської діяльності. Обсяг рефінансування банків у 2014 р. склав понад 165 млрд грн, що сягнуло 10,6% номінального ВВП країни. Внаслідок цього золотовалютні резерви НБУ скоротилися з 20,4 млрд дол. США у 2013 р. до 7,5 млрд дол. США у 2014 р. У 2018 р. на фоні негативних інфляційних очікувань зросла реальна відсоткова ставка за кредитами до 9,3% (табл. 2), що стримує кредитну та інвестиційну активність. Для активізації кредитної діяльності банків необхідно забезпечити реально платоспроможну вартість кредитних ресурсів, підвищити довіру до фінансових установ, створити єдиний кредитний реєстр, забезпечити реальний захист прав споживачів фінансових послуг.

У боротьбі із надлишковою ліквідністю у 2014 р. обсяг депозитних операцій зріс порівняно з 2013 р. у 9,4 рази, в 2015 р. порівняно з 2014 р. — в 6,3 рази, у 2016 порівняно із 2015 р. — 4,6 рази. Однак вилучення грошей з обігу вимагає значних витрат центрального банку, що призводить до зростання процентних ставок і зменшення конкурентоспроможності вітчизняного ка-

Таблиця 2. Динаміка показників грошово-кредитної безпеки України протягом 2010–2018 рр.

Показники	Крит. знач.	Роки									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Швидкість обігу грошей (відношення номінального ВВП до МЗ), кількість оборотів	≥ 2	1,8	1,9	1,8	1,6	1,6	2,0	2,2	2,5	2,8	
Відношення грошового агрегату М0 до МЗ, %	≥ 35	30,6	28,1	26,3	26,2	29,6	28,4	28,5	27,5	28,5	
Рівень доларизації грошової маси, %	≥ 30	29,1	30,4	32,1	27,2	32,2	32,2	32,9	31,9	29,2	
Частка кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів, %	≥ 50	46,0	40,3	36,7	33,8	46,3	55,8	49,4	43,9	42,8	
Річна середньозважена ставка банків за кредитами в національній валюті, відносно інфляції, п.п.	≥ 15 ≤ - 7	6,6	11,4	18,6	16,1	-7,3	-21,5	6,1	2,7	9,3	
Різниця між процентними ставками за кредитами та депозитами резидентів, п.п.	≥ 11 ≤ - 1	5,2	7,0	4,2	4,9	4,5	5,9	5,5	6,3	6,3	
Частка споживчих кредитів, наданих домогосподарствам, у загальній структурі кредитів резидентам, %	≥ 21 ≤ 1	16,8	15,7	15,3	15,1	13,2	10,7	10,2	12,0	14,1	
Валові міжнародні резерви України, місяці імпорту	≤ 1,5	4,2	3,6	2,9	2,4	1,3	3,2	3,7	3,6	3,4	

Джерело: розраховано та складено автором за даними [7; 6; 5].

піталу. В умовах профіциту банківської ліквідності та необхідності кредитування реального сектору центральний банк за рахунок розміщення депозитних сертифікатів залучає кошти замість того, щоб ефективніше управляти процесом емісії грошей і стимулювати кредитування економіки.

Підвищення дієвості політики НБУ через процентний канал трансмісійного механізму вимагає стимулювання розвитку міжбанківського ринку; зменшення волатильності процентних ставок і визначення ставок-орієнтирів формування вартості грошей; забезпечення залежності основних процентних ставок від облікової ставки, періодичність змін якої повинна бути заздалегідь спланована з метою зменшення невизначеності та формування позитивних суб'єктивних очікувань і довіри до НБУ. На відміну від України, розвинуті країни характеризуються низькою волатильністю відсоткових ставок, що робить політику держави передбачуваною та підвищує ефективність центрального банку щодо забезпечення фінансової стабільності.

Задля згладжування коливань на валютному ринку та поповнення міжнародних резервів центральний банк активно здійснює валютні інтервенції. Як відомо, із 2014 р. НБУ перейшов до гнучкого курсоутворення з метою зменшення спекулятивного тиску на обмінний курс і залежності фінансової системи від зовнішньої кон'юнктури, враховуючи високу затратність підтримки фіксованого обмінного курсу. З одного боку, фіксація обмінного курсу проковує валютні спекуляції, поглиблює доларизацію економіки та експансію іноземного капіталу в банківську систему. Як відмічає Манків Н.Г., погоджуючись на фіксацію обмінного курсу, центральний банк відмовляється від контролю за пропозицією грошей і у такій країні можливе проведення лише монетарної політики, що змінює рівень обмінного курсу [4, с. 352, 359]. З іншого боку, в умовах військових дій на сході країни, високого рівня відкритості та зовнішньої енергозалежності національної економіки, тиску зовнішнього боргу на обмінний курс, досягнути стабільності внутрішніх цін неможливо без підтримки валютно-курсової стабільності. Монетарна політика повинна спрямовуватися на забезпечення стабільності грошового обігу через управління емісією, регулювання інфляції та курсу національної валюти [3, с. 174]. НБУ повинен взяти зобов'язання підтримки валютного курсу у наперед визначеному валютному коридорі задля формування позитивних суб'єктивних очікувань, зростання інвестицій, досягнення макроекономічної стабільності та національної безпеки.

Забезпеченню валютної стабільності сприятимуть дедоларизація ринку, розвиток інструментів фондово-

го ринку, що зменшить інвестування в іноземну валюту, хеджування центробанком валютних ризиків; зменшення залежності української економіки від зовнішніх енергоресурсів; збільшення частки валової доданої вартості експортної продукції; збалансування поточного рахунку платіжного балансу. Ціллю валютних інтервенцій НБУ повинне виступати не накопичення міжнародних резервів, що ми спостерігаємо в останні роки, а згладжування волатильності обмінного курсу.

Як відзначалось вище, складовою національної безпеки виступає економічна, і зокрема грошово-кредитна, суть якої полягає у здатності забезпечувати суб'єктів господарювання якісними та доступними кредитними ресурсами в обсягах та на умовах, що сприяють економічному зростанню країни [5]. Основними загрозами грошово-кредитній безпеці України виступають високий рівень доларизації грошової маси, високий рівень використання готівки, вартість кредитних ресурсів (табл. 2). Однак це лише частина загроз, адже монетарна безпека залежить і від ефективності банківської діяльності, реалізації бюджетно-податкової та боргової політики, чинників інституціонального характеру (нормативно-правове поле, тіньова економіка, довіра тощо).

Ми погоджуємося, що зростання зовнішніх запозичень і доларизація економіки обмежують монетарну політику [1, с. 6]. На тлі низьких темпів економічного зростання, негативних інфляційних очікувань, зростання бюджетного дефіциту, від'ємного салдо поточного рахунку платіжного балансу, скорочення золотовалютних резервів зовнішній борг виступає однією із загроз національній безпеці України, який у 2018 р. склав 87,9% ВВП.

Не зважаючи на цілі та заходи Нацбанку щодо розвитку віртуальних каналів обслуговування економіки, рівень використання готівки залишається стабільно високим — 28,5 % у 2018 р, що пов'язано з економічною нестабільністю, високим рівнем інфляції, низьким рівнем суспільного добробуту, недовірою до банківської системи, тінізацією економіки. Подолання макроекономічних диспропорцій, збільшення доходів громадян, розвиток та популяризація платіжної інфраструктури з використанням пристроїв мобільного зв'язку сприятиме зростанню частки безготівкової економіки.

Одним із пріоритетних завдань центробанку є зменшення рівня доларизації грошової маси. Не зважаючи на незначне зменшення частки кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі кредитування, цей показник залишається загрозливим і склав 42,8% у 2018 р. Воєнні дії в країні, високий рівень зовнішнього боргу та загро-

за дефолту, недосконала тарифна політика та негативні інфляційні очікування, нерозвиненість фондового ринку, волатильність обмінного курсу та відсутність будь-яких гарантій центробанку щодо страхування валютних ризиків, низький рівень довіри до національної валюти обумовлюють зростання доларизації економіки, що обмежує дієвість монетарної політики. Зміна нормативів обов'язкового резервування протягом 2008—2014 рр., зокрема їх підвищення закладами в іноземній валюті й зменшення до нуля за внесками у національній, не вирішила проблеми доларизації економіки. На сьогодні нормативи обов'язкового резервування складають за коштами вкладів у національній та іноземній валютах на вимогу — 6,5%, за строковими — 3,0% [7].

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК УЦЬОМУ НАПРЯМІ

Від ефективності реалізації монетарної політики залежить стабільність цін та валютного курсу, інвестиційна активність та економічне зростання, що в умовах політичної нестабільності визначає готовність економіки протистояти зовнішній агресії, а отже впливає на стан національної безпеки. Формально НБУ перейшов на режим інфляційного таргетування, а фактично він має обмежений вплив на динаміку цін. Ефективність політики інфляційного таргетування можлива в умовах високого рівня суспільної довіри до центрального банку та фінансових інститутів, розвиненості фінансового сектору, забезпечення конкурентного середовища, бюджетно-податкової стабільності та боргової безпеки. НБУ використовує переважно традиційні інструменти задля забезпечення стабільності та стимулювання економічного зростання, натомість у розвинутих країнах основними інструментами виступають операції з цінними паперами, довгострокові кредитні операції.

Ми погоджуємося із вченими, що облікова ставка є малодієвим інструментом монетарної політики і здійснює незначний вплив на динаміку процентних ставок за активно-пасивними операціями банків, формування ділових очікувань та перебіг інфляційних процесів в країні [2]. Задля забезпечення цінової стабільності необхідно налагодити дієву комунікацію центробанку із суб'єктами господарювання, а також із Урядом щодо створення макроекономічних передумов реалізації політики інфляційного таргетування; збалансувати державні фінанси; стимулювати розвиток фондового ринку; накопичувати міжнародні резерви задля згладжування валютних коливань; удосконалити макропруденційний нагляд за банками шляхом гармонізації пруденційних вимог із Базельськими рекомендаціями. Забезпечення стабільності цін та валютного курсу, зменшення рівня доларизації економіки та вартості кредитних ресурсів сприятимуть підвищенню грошово-кредитної та національної безпеки.

Таким чином, з одного боку, монетарній владі необхідно приймати рішення щодо стабілізації цін та обмінного курсу в умовах політичної нестабільності та поглиблення макроекономічних диспропорцій, з іншого — щодо стимулювання сукупного попиту й економічного зростання в умовах скорочення реальних доходів населення та низької монетизації економіки. До чинників, що обумовлюють поглиблення диспропорційності в національній економіці та створюють загрози національній безпеці відносяться критичні значення показників державного боргу, скорочення реальних доходів населення, скорочення обсягів інвестицій, імпортозалежність, відкритість національної економіки та вразливість до змін зовнішньої кон'юнктури ринку. Формування основних засад монетарної політики повинне враховувати внутрішні та зовнішні тенденції розвитку, базуватися на оцінці ймовірних ризиків для макроекономічної стабільності та загрози національній безпеці.

Література:

1. Вовчак О. Інституційні детермінанти формування монетарної політики в Україні / О. Вовчак, М. Хмельярчук // Вісник НБУ. — 2010. — № 9. — С. 3—10.
2. Дзюблюк О.В. Окремі критичні аспекти оцінювання Основних засад грошово-кредитної політики Національного банку України / О.В. Дзюблюк, В.Я. Рудан // Економічний аналіз: зб. наук. праць / ТНЕУ; редкол.: О.В. Ярошук (голов. ред.) та ін. — Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ "Економічна думка", 2017. — Том 27. — № 3. — С. 120—133.
3. Желюк Т.Л. Досягнення макроекономічної стабілізації в умовах глобалізації і лібералізації світової економіки / Т.Л. Желюк // Наука й економіка. — 2014. — № 4 (36). — С. 171—176.
4. Манків Н. Грегори. Макроекономіка: підручник для України / Н. Грегори Манків; [пер. з англ. С. Панчишина, О. Ватаманюка, Ж. Поплавської]; наук. ред. пер. С. Панчишина. — К.: Основи, 2000. — 588 с.
5. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі № 1277 від 29.10.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=68708
8. Стратегія національної безпеки України / Указ від 26.05.2015 р. № 287/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
9. Стратегія Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64754192>

References:

1. Vovchak, O. and Khmeliarchuk, M. (2010), "Institutional determinants of monetary policy formation in Ukraine", *Visnyk NBU*, vol. 9, pp. 3—10.
2. Dziubliuk, O. V. and Rudan, V. Ya. (2017), "Some critical aspects of the assessment of the Fundamental Principles of the Monetary Policy of the National Bank of Ukraine", *Ekonomichnyj analiz: zb. nauk. prats'*, vol. 3, no. 27, pp. 120—133.
3. Zheliuk, T.L. (2014), "Achieving macroeconomic stabilization in the conditions of globalization and liberalization of the world economy", *Nauka i ekonomika*, vol. 4 (36), pp. 171—176.
4. Mankiv, N. (2000) *Hrehori, Makroekonomika [Macroeconomics]*, Osnovy, Kyiv, Ukraine.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), "Order of the Ministry of Economic Development and Trade "Methodical recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (Accessed 11 March 2019).
6. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2019), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 15 May 2019).
7. The official site of the NBU (2019), available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=68708 (Accessed 05 May 2019).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), "The National Security Strategy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (Accessed 10 April 2019).
9. National Bank of Ukraine "Strategy of the National Bank of Ukraine" (2018), available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64754192> (Accessed 20 March 2019).

Стаття надійшла до редакції 11.06.2019 р.